

TAIN 2016

VOORWOORD

TA wordt op steeds meer plaatsen gezien. In twaalf landen speelden acteurs van het ensemble onze voorstellingen in 2016. Wij mochten daarvoor bijzondere waardering ontvangen van pers en publiek. Bijvoorbeeld in Londen, waar we Kings of war uitvoerden op de 400ste sterfdag van Shakespeare, of in New York waar we deze productie vlak voor de presidentsverkiezingen speelden.

Deze waardering ontvangen we omdat we geen compromissen sluiten in onze werkwijze. We maken eigentijds en eigenzinnig theater over de mens in een voortdurend veranderende wereld, uitdagend, relevant en zonder oordeel. Vernieuwing is wat ons drijft en waar naar we blijven zoeken. De prijzen die wij ontvingen zijn een aanmoediging om dit te blijven doen. Om steeds weer op een andere manier naar de wereld te kijken.

De ervaringen in het buitenland leveren inspiratie op die we meenemen naar onze uitvalsbasis Amsterdam. Van daaruit ontwikkelen we onze ideeën en daar kwam in 2016 ook de helft van ons totaal aantal bezoekers naar onze voorstellingen kijken. Zij konden maar liefst 207 voorstellingen bijwonen waarvan 8 premières en 7 reprises. In totaal speelde TA 378 voorstellingen in binnen- en buitenland.

In Amsterdam vonden dit jaar ook verkenningen voor samenwerking met de Stadsschouwburg plaats. Die gesprekken verliepen positief, waarop we gezamenlijk de volgende stap hebben gezet met een inhoudelijk plan, met als ambitie een internationaal eigentijds theater aan het Leidseplein te realiseren.

Het hoge productieniveau van dit jaar was uitsluitend realiseerbaar met bijdragen van de rijksoverheid, de gemeente Amsterdam, diverse stichtingen, particuliere schenkers en corporate partners.

De bijdragen van onze donateurs worden relevanter om onze nationale en internationale positie te kunnen handhaven. Zodat we andere kunstenaars kunnen blijven ontmoeten en uitnodigen om samen met ons innovatief theater te ontwikkelen. Voor mensen die voor het eerst naar het theater gaan en voor ervaren kijkers. Voor en over de wereld van nu. Voor u.

IVO VAN HOVE EN WOUTER VAN RANSBEEK
DIRECTIE

'THIS IS SHAKESPEARE FOR THE 21ST CENTURY, SHORN OF MAJESTY, UNLOVELY AND HORRIBLY FAMILIAR. (...) IT'S REALISED WITH INGENUITY, INTELLIGENCE AND VERVE: A HURLING HISTORY PLAY FOR TODAY.'

— **THE TIMES OVER KINGS OF WAR**

'Ivo van Hove creates electrifying theatre in which word and spectacle find a perfect, symbiotic balance.'

– THE GUARDIAN OVER THE FOUNTAINHEAD

'Der Regisseur Ivo van Hove bringt die von Koen Tachelet eingerichtete Textfassung in einen spannenden, psychologisch ausgefeilten Erzählfluss, der ganz aus dem wunderbar lockeren und zugleich intensiven Ensemblespiel der Toneelgroep Amsterdam entwickelt wird.'

– FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG OVER DE DINGEN DIE VOORBIJGAAN

'Het spelplezier spat ervan af in scènes die zijn gemonteerd zoals de radertjes van een Zwitsers uurwerk in elkaar grijpen.'

– HET PAROOL OVER HUSBANDS AND WIVES

'Whether you consider the production's later, gently gathering gestures – from falling snow, to flitting papers, to a heart-in-the-throat provocation – feats of stage poetry or signs of restlessness, you will recognise something moving in the attempt to trace the dark and unknowable in any way we can.'

– THE IRISH TIMES OVER SONG FROM FAR AWAY

'De andere stem blinkt uit door intens spel, klein en meeslepend.'

– DE STANDAARD OVER DE ANDERE STEM

IN ACTIE

'Hilarisch, treffend, cynisch en realistisch in een steeds mooier wordend toneelbeeld.' Het is een van de vele reacties op Twitter op **Husbands and wives** in regie van Simon Stone. Het was een van de grote, nieuwe producties uit het afgelopen jaar waar het publiek voor naar Amsterdam kwam. Overigens hoefden toneel-liefhebbers er niet per se voor naar de hoofdstad te komen. De voorstelling toerde uitgebreid door het land.

Liefhebbers konden TA in volle omvang in actie zien in 2016. Met acht nieuwe creaties en zeven reprises was het een productief jaar. Grote producties als **De dingen die voorbijgaan**, de tweede uit de Couperustrilogie van Ivo van Hove, zagen het licht. Nog steeds neemt de waardering toe voor de benadering van TA: bestaande stukken tot hun essentie terugbrengen en neerzetten in de tijd van nu, met de middelen van nu, voor het publiek van nu.

Ondertussen keek het publiek in Amsterdam uit naar **The Fountainhead**, dat al een jaar van tevoren uitverkocht was. Kenners en kennismakers weten TA steeds beter te vinden: 127.635 bezoekers in binnen- en buitenland in 2016. De helft van de bezoekers kwam in onze thuishaven, de Stadsschouwburg Amsterdam,

kijken. Daar trekt de Engelse boventiteling tijdens de augustusmaand en op donderdag ook onverminderd internationaal publiek.

Naast de grote spektakelstukken worden kleine, intieme voorstellingen gemaakt. Ramsey Nasr schreef en speelde het antwoord op *La voix humaine*, waarmee Halina Reijn al sinds 2009 indruk maakt in binnen- en buitenland. **De andere stem** werd eveneens door Ivo van Hove geregisseerd. Ook **Song from Far Away**, dit jaar in reprise, is onderdeel van deze serie monologen.

TA blijft acteurs en regisseurs aan het ensemble verbinden. In Amsterdam regisseerde Ivo van Hove de openingsperformance van het driedaagse Forum on European Culture - Re:creating Europe met Jude Law, Lars Eidinger en TA-acteurs. Ook de Engelse regisseur Katie Mitchell kwam naar Amsterdam. Bekend om haar feministische inslag, tekende ze voor een *'zinderende en actuele'* **De meiden**, waarin Marieke Heebink en Chris Nietvelt *'imponeren'*, aldus Trouw. De voorstelling werd deels in het Pools gespeeld.

De bezoeker in Nederland is het misschien gewend, maar voor de hand liggend is het allerminst: TA heeft

een acteursensemble van alle leeftijden en een groot technisch team. Welk stuk ook, TA kan het uitvoeren en in reprise nemen, waar ook ter wereld. Dat maakt dat mensen wereldwijd kennis kunnen maken met het werk van TA.

IN ACTION IGNÓMĤ EN ACTION IN AKTION EN ACCIÓN IN AZIONE I AKTION EYLEM

T

'HELP what do you do after you've seen the best play of your life #kingsofwar.' liet een bezoeker via twitter weten.

Buiten de landsgrenzen groeide de reikwijdte van het werk van TA verder. In maar liefst twaalf landen kon TA grote en kleine voorstellingen spelen, onder grote belangstelling. Drie nieuwe voorstellingen waren internationale coproducties.

Of het nu in Parijs, Londen of New York was, **Kings of war** veroverde moeiteloos de harten van publiek en pers. De triomftocht begon in Frankrijk, waar de theater-, dans- en muziekcritici de Grand Prix de la Critique toekenden voor de beste buitenlandse voorstelling. In Londen kreeg TA unaniem lovende kritieken op de voorstelling – in het Nederlands met Engelse boventiteling – in het weekend waarin de 400ste sterfdag van Shakespeare herdacht werd. *'Shakespeare voor de 21ste eeuw,'* schreef The Times.

In New York, waar TA Kings of war vlak voor de presidentsverkiezingen in BAM speelde, werd de voorstelling gezien in haar actuele context. *'The First Great Theatrical Work of the Trump Era,'* schreef de New Yorker. *'Van Hove's interpretation of the plays—four-hundred-year-old texts, about seven-hundred-year-old monarchs—offered an unparalleled, precise insight into our own political crisis.'* Van Hove, die eerder al een Tony Award mocht ontvangen voor A view from the bridge, werd door de New York Times *'the most influential director of his generation in international theater,'* genoemd. Niet veel later riep het prestigieuze blad Foreign Policy hem uit tot een van de honderd Leading Global Thinkers.

toneelgroep amsterdam

In Duitsland maakte **De dingen die voorbijgaan** indruk op de Ruhrtriënnale. De productie is gemaakt in samenwerking met Toneelhuis, en ook de cast bestaat uit acteurs van TA en Toneelhuis. In Spanje kreeg een herneming van het eerste Couperusproject, De stille kracht, extra betekenis. Catalanen en Spanjaarden herkenden de culturele verschillen tussen Nederlanders en Indiërs. Zo krijgt de Nederlandse schrijver Couperus een eigen bekendheid en waardering buiten Nederland.

Maar liefst zeven uitverkochte avonden stond **The Fountainhead** in Théâtre de L'Europe L'Odéon in Parijs. Over zegetocht gesproken, Le Figaro schreef: *'Het raamwerk is spannend. De georkestreerde bewerking in een prachtige scenografie van Jan Versweyveld doet soms denken aan Frank Lloyd Wright (vriend van Ayn Rand in dit opzicht). Licht, geluid, muziek en live video, het verloop van de voorstelling, alles is indrukwekkend. De acteurs van Toneelgroep Amsterdam, zoals altijd met al hun vezels in dit bijzondere avontuur, vertonen krachten waarvan het geweld nog lang niet is uitgestorven. En ons altijd bij zullen blijven.'*

Samen met acteurs van Toneelhuis is **De welwillenden** van Guy Cassiers opgezet als een Europees project. De voorstelling, vanuit het perspectief van SS-officier Max Aue (Hans Kesting) verteld, maakte indruk in theaters en op festivals in Istanbul, Rome, Montreuil, Girona en Amiens.

Ook buiten Nederland trekt TA mensen naar de theaters met kleine, intieme voorstellingen. Eelco Smits stond met **Song from Far Away** als TA-primeur, in Ierland. En Ramsey Nasr ging met **De andere stem** in Brussel in première.

Overall speelt TA in het Nederlands met boventiteling in de taal van het betreffende land, ook Kings of war in het land van Shakespeare zelf. Dat dit goed werkt, zegt iets over de zeggingskracht van het werk van TA.

IN ALLIANTIE

Adelheid|Female Economy zet de tournee van de productie **Gesluierde monologen** in 2016 voort en ook **WijkSafari Bijlmer** en **Niet meer zonder jou** worden gebracht. Als partner adviseert TA op gebied van zakelijke leiding, productie, techniek en marketing. De persbenadering voor de alliantiepartner wordt door TA uitgevoerd.

Het is ook het tweede jaar van de alliantie met De Warme Winkel. Dit theatercollectief heeft in de studio's van TA onder meer de voorstelling **Amadeus** gerepeteerd. Ook verzorgt TA de administratie van De Warme Winkel en adviseert TA op gebied van nationale en internationale verkoop, productie en artistieke ontwikkeling.

TA in 2016

15 PRODUCTIES IN 2016

NIEUWE PRODUCTIES

DE WELWILLENDEN, GUY CASSIERS
HET JAAR VAN DE KREEFT, LUK PERCEVAL
DE ANDERE STEM, IVO VAN HOVE
HUSBANDS AND WIVES, SIMON STONE
DE DINGEN DIE VOORBIJGAAN, IVO VAN HOVE
DE MEIDEN, KATIE MITCHELL
LILIOM, JULIE VAN DEN BERGHE (TA-2)
KINGS OF WAR JR. (ZIE OOK EDUCATIE)

REPRISES VAN SUCCESVOORSTELLINGEN

GLAZEN SPEELGOED, SAM GOLD
DE STILLE KRACHT, IVO VAN HOVE
KINGS OF WAR, IVO VAN HOVE
SONG FROM FAR AWAY, IVO VAN HOVE
MEDEA, SIMON STONE
THE FOUNTAINHEAD, IVO VAN HOVE
LA VOIX HUMAINE, IVO VAN HOVE

SONG FROM FAR AWAY VINDT GEHOOR

'THEATER IS DE ENIGE KUNSTVORM DIE ECHT UIT SAMENWERKING ONTSTAAT', ZEGT SCENOGRAAF JAN VERSWEYVELD. ACTEUR EELCO SMITS EN HIJ BLIKKEN TERUG OP HET MAKEN VAN SONG FROM FAR AWAY, WAARVOOR ZIJ BEIDEN EEN PRIJS ONTVINGEN: DE KNIGHT OF ILLUMINATION AWARD EN DE TONEELKIJKERSPRIJS 15/16.

T

JAN VERSWEYVELD

'We wilden na La voix humaine heel graag weer een voorstelling maken waarin wordt ingezoomd op het diepste wezen van iemands leven.'

'We wilden de ruimte zo sober mogelijk houden, zodat het publiek zelf een compleet beeld kan maken. De kamer van Willem heeft dezelfde proporties als de kamer van de vrouw (Halina Reijn) in La voix humaine. De gele kleur is gelijk, net als de aanwezigheid van glas, de uitkijk op de wereld. Maar toch is het een andere, eigenzinnige ruimte geworden.'

'Na repetities in Amsterdam heeft de voorstelling in São Paulo, in de week voor de première, haar verdieping gekregen, haar emotionele slagkracht.'

toneelgroep amsterdam

EELCO SMITS

'Willem wist dat hij eenzaam was en dat hij het anders wilde, maar hij wist niet hoe. Het stuk begint als Willem terugkomt uit New York omdat zijn broer overleden is. Terug naar zijn familie en zijn ex. Meteen had ik een klik met de tekst die Simon Stephens voor mij had geschreven. Heel mooi hoe hij toewerkt naar een climax. Nergens wordt het sentimenteel.'

'Samen met Jan en Ivo van Hove en muzikant Mark Eitzel ben ik meteen begonnen met spelen in New York. Misschien is daar 1 zinnetje van over gebleven, maar het was allemaal nodig om de juiste vorm te vinden.'

'Ivo van Hove daagt je uit om mee te gaan in zijn manier van denken. Hij is ook compromisloos. Ik sta lang naakt op het podium, ik kan me nergens achter verschuilen.'

'De tekst had de vorm van brieven van Willem aan zijn broer, dus niet aan het publiek. Daar moesten we een vorm voor vinden. Op een gegeven moment pakte Ivo van Hove een stoel: "Praat hier maar tegen." Dat was

TA in 2016

‘Als lichtontwerper weet je nooit 100% zeker wat zal functioneren. Er is tijdsdruk, je moet altijd meer ideeën hebben dan strikt noodzakelijk. Wat niet dienbaar is moet weg. Het essentiële overhouden en proberen intimiteit te creëren, Willem moet zich thuis voelen.’

‘Op een gegeven moment zei Ivo van Hove: “Dit is voor mij een counterpunt in het stuk. We moeten iets laten gebeuren.” Ik wilde de zoninslag laten zien, het verstrijken van de tijd. Maar hoe dan, wat dan? Dan ga je dingen uitproberen tijdens de repetities. Zo ontstond het licht in de scène waarin Willem de kamer van zijn overleden broer betreedt. Vijfentwintig verschillende lampen en een vijftigtal lichtstanden samen creëren het verloop van een dag in vijftien seconden.’

‘Uiteindelijk heeft de voorstelling in Londen zijn definitieve vorm gekregen. Alles is op een mooie manier samengekomen. Dat moment, daar kijk ik met tevredenheid op terug.’

het. Hij dwingt me het te spelen in plaats van het te zeggen. Om de tekst van het papier te krijgen: “Waarom zeg je nu dat zinnetje?”

‘De kleine kamer was donkerder uitgelicht, heel subtiel. Daar waren ook de diepe emoties van Willem: het nieuws van het overlijden van zijn broer hoort hij daar.’

‘Het is geen makkelijk stuk: het gaat over rouw en eenzaamheid en ik ben lange tijd naakt op het podium. Je moet de relatie met het publiek zelf opbouwen, elke voorstelling opnieuw. In São Paulo moest het publiek wennen op het moment dat ik uit de kleren ging. Dat merkte ik meteen. Ik moest even wachten met verder spelen, zodat ik ze daarna weer mee kon nemen in het verhaal.’

‘Song from Far Away kwam op een goed moment op mijn pad. Die verantwoordelijkheid kon ik aan.’

‘It wasn't just the soupy beige wash he overlaid, a tonal expression of the protagonist's grief, but the way he conjured time with light; stop-motion shadows juddering across the stage as if the sun was speeding past overhead, entire days distilled down to a few seconds.’

– MATT TRUEMAN,
JURYLED KNIGHT OF ILLUMINATION AWARD

‘Nooit heb ik eenzaamheid zo schrijnend verbeeld zien worden.’

‘Heel knap neergezet door Eelco Smits.’

‘Indrukwekkend en ontroerend. [...] De eenzaamheid en het verdriet, de onmacht en de wanhoop, het droop er vanaf.’

– DRIE JURYLEDEN VAN DE TONEELKIJKERSPRIJS
15/16

EXCELLENTIE
 INNOVATIE
 TALENTONTWIKKELING
 INTERNATIONALISERING
 STERKE BINDING MET DE STAD AMSTERDAM

WAARDEN DIE WIJ DELEN MET

RABOBANK – AMSTERDAM PARTNER
 EN

ACCENTURE – PERFORMANCE PARTNER

WIJ ZIJN TROTS OP DE VERLENGING VAN DE SAMENWERKING MET ONZE PARTNERS.

IVO VAN HOVE

WOUTER VAN RANSBEEK

Rabobank

accenture

toneelgroep amsterdam

PARTNERS
 IN PLAY

ONZE CORPORATE PARTNERSHIPS HEBBEN ALTIJD EEN BIJZONDERE INVULLING. GEBASEERD OP DE KERNWAARDEN, GAAT DE SAMENWERKING VERDER DAN ALLEEN RELATIEMANAGEMENT EN HEEFT VOOR BEIDE PARTIJEN DUIDELIJKE VOORDELEN. HET STERKER WORDEND IMAGO VAN TA ALS INTERNATIONAAL STADSGEZELSCHAP BIEDT EXTRA KANSEN.

De **Rabobank** verlengde niet alleen zijn overeenkomst met TA, de bank begon dit jaar ook iets nieuws: de RaboReeks, een serie culturele voorstellingen die relaties van de bank uiteenlopende ervaringen biedt bij culturele organisaties die de bank ondersteunt. De eerste voorstelling in de reeks was *Husbands and wives*. Dat werd meteen een succes. De voorstelling werd enthousiast ontvangen door de relaties en de RaboReeks is niet meer weg te denken uit Amsterdam.

De voortdurende zoektocht naar nieuwe mogelijkheden bindt TA en de Rabobank. De Rabobank was aanwezig bij premières en bij voorstellingen van Het jaar van de kreeft, *De andere stem* en *The Fountainhead*, waarbij voor de voorstelling extra achtergronden werden gegeven. Ook zijn er twee workshops georganiseerd waarin TA-professionals hun expertise aanwendden om vaardigheden van Rabo-medewerkers verder te ontwikkelen.

Als onze Amsterdam partner steunt de bank onze TA-juniorproducties. Dit jaar was dat *Kings of war jr.* waardoor veel jonge Amsterdammers, en vaak ook hun ouders, voor het eerst het theater bezochten (zie ook pagina 14 en 15). Zo leveren de Rabobank en TA gezamenlijk een bijdrage aan het culturele klimaat in de stad.

Ook Performance partner **Accenture** verlengde de overeenkomst met TA. De inhoudelijke verbinding en de activiteiten die hieruit voortvloeien krijgen een geheel eigen invulling. Twee keer was er een seasonal: rond de producties *Husbands and wives* en *De meiden*. Relaties werden door Accenture uitgenodigd voor een voorstelling inclusief een kijkje achter de schermen en een borrel in het toneelbeeld.

Het karakter van de business van Accenture geeft ook aanleiding voor intensievere samenwerking in de vorm van workshops. Vier waren er, over leiderschap en samenwerking bijvoorbeeld, thema's die voor beide partijen relevant zijn. Een intensieve en inspirerende manier van samenwerken.

Clifford Chance ondersteunt al voor het derde jaar een jong talent in het kader van het Apprenticeship for young actors: Robert de Hoog. Het is belangrijk dat het vaste ensemble van TA niet alleen uit ervaren, maar ook uit jonge spelers bestaat. Zoals gezegd, op deze manier kan TA ieder denkbaar stuk spelen. Ondersteuning daarvoor is van grote waarde.

TA in 2016

INTERNATIONALE KANSEN

Met de groeiende internationale uitstraling komen er steeds meer mogelijkheden voor bedrijven om mee te reizen en hun internationale relaties mee te nemen naar de voorstellingen en activiteiten daaromheen. Voorzitter van de Raad van Toezicht Marry de Gaay Fortman opende voor TA al diverse deuren.

'In april konden zakelijke donateurs in Londen dineren op uitnodiging van de gemeente Amsterdam, voorafgaand aan de Engelse première van Kings of war in Barbican Centre. Het is sowieso bijzonder dat een Nederlands gezelschap Shakespeare in het Nederlands speelt bij de 400-jarige herdenking van de sterfdag van de grootste toneelschrijver. Ook in New York konden relaties mee-reizen en getuige zijn van de historische opvoering van Kings of war, die door recensenten in het licht van de verkiezingen werd getypeerd. Voor zakelijke relaties is dat interessant. En je weet: TA komt er terug.'

'Regelmatig spelen we in Londen, Parijs, New York, Brussel, Antwerpen en diverse Duitse steden. Soms meerdere keren per jaar. De Nederlandse ambassadeur in Brussel, Maryem van den Heuvel, nodigde Ivo van Hove, Wouter van Ransbeek en onder meer de Rabobank en Accenture uit voor een ontvangst voorafgaand aan de Belgische première van De andere stem. Dat zijn interessante netwerken. Ook voor Ramsey Nasr is dat een eer. En ons bedrijfsleven kan hun relaties daar uitnodigen en verbinden met dit netwerk. Het bevestigt de aantrekkingskracht van TA in het buitenland.'

– MARRY DE GAAY FORTMAN

T

toneelgroep amsterdam

KINGS OF WAR | AMSTERDAM | 2015

TA in 2016

KINGS OF WAR, JR. | AMSTERDAM | 2016

‘DOOR DE VOORSTELLING BEN IK ME WEL GAAN AFVRAGEN: WAT ZOU IK GEDAAN HEBBEN? BIJVOORBEELD ALS ER EEN DICTATOR ZOU KOMEN? ZOU IK IN OPSTAND KOMEN? DAAR GA JE WEL OVER NADENKEN.’

— **NAROUZ (15), ACTEUR IN KINGS OF WAR JR.**

‘WE ZIJN ECHT MATTIES GEWORDEN.’

— **JUNIORACTEURS NA AFLOOP VAN KINGS OF WAR JR.**

EVEN EEN KONING AFZETTEN

‘Hé, yolo’s, ik ben Agnes en ik wil de spelleider worden. Stem op mij.’ Nog voordat het publiek de zaal ingaat wordt het bestookt. Als politici op verkiezingstour lopen de jonge acteurs tussen de bezoekers, op zoek naar stemmen. Ook onderweg naar de zaal worden de argeloze bezoekers bevroegd. *‘Wat zijn uw kwaliteiten?’*

Bij Kings of war jr. kom je niet om achterover te leunen. De zaal wordt opgedeeld in groepen en moet vragen beantwoorden: *‘Mag een leider fouten maken? Is een leider verantwoordelijk voor het gedrag van het volk?’* Het is een doodgewone donderdagmiddag in studio 1 van de Stadsschouwburg. Er worden leiders afgezet, macht wordt misbruikt door een democratisch gekozen leider, het volk komt in opstand en een nieuwe leider wordt aangesteld. Shakespeare 2.0.

De voorstelling is niet van tevoren dichtgetimmerd en iedere keer weer anders, ook omdat het publiek anders is. Het is de eerste keer dat een juniorvoorstelling op deze manier wordt gemaakt. De makers zijn zich bewust van de risico’s, maar de kwaliteit blijft onverminderd hoog.

‘Ik heb verschillende manieren van leiderschap gezien’, vertelt TA-acteur Alwin Pulinckx na afloop aan de junioracteurs. *‘En een mooie mix van Shakespeare en*

jullie.’ De junioren vragen hem het hemd van het lijf en Pulinckx antwoordt openhartig.

Het is de bonus voor de jonge acteurs: contact met de “echte” toneelspelers. *‘Robert de Hoog vertelde dat je tijdens de repetitie juist fouten moet maken’,* vertelt een groepje na afloop. *‘Alles doen. Dan zie je vanzelf wel wat werkt. Dan krijg je echtere dingen. Hij ging ook heel hard schreeuwen tijdens de repetitie terwijl wij juist een beetje teruggetrokken waren.’*

TA-JUNIOR

TA-junior is altijd geïnspireerd op een TA-voorstelling. Na de zomer startten de repetities van Sons & daughters jr., naar Husbands and wives. De 25 spelers zijn allemaal middelbare scholieren tussen 14 en 20 jaar oud.

Ook werkt TA samen met het Calandlyceum en de Jeugdtheaterschool Zuidoost, waar leerlingen eigen versies opvoeren van een TA-voorstelling. Veel jongeren maken zo kennis met een voor hen onbekende wereld. Deze samenwerking wordt mogelijk gemaakt door de Rabobank.

BARBICAN BOX

Door de jarenlange ervaring heeft het TA-educatieteam een grote expertise opgebouwd. Het Barbican Center

in Londen vroeg het team om de Barbican Box 2017 te maken; een educatieprogramma voor jongeren uit achterstandswijken in Londen.

IN HET TONEELBEELD

Leerlingen van middelbare scholen krijgen de kans in een toneelbeeld te spelen van een van de TA-voorstellingen. Dit jaar deden examenleerlingen van het Montessori Lyceum in Amsterdam dat in het decor van The Fountainhead. Ook voor amateurs zette TA de deur open. Vijf gezelschappen maakten daar gebruik van en speelden hun eigen voorstelling in een TA-decor. Ook gaf TA drie workshops, waar vele tientallen spelers op af kwamen.

‘Een zeer inspirerende ervaring. Wat een feest om in de Stadsschouwburg te mogen spelen; genieten om hier met z’n allen zo iets moois neer te zetten. Al die extra’s van de eindregie en de workshop van Marieke Heebink maken het nog mooier.’

— **JULIA VAN THEATERGROEP ZOUT**

In 2016 trok het educatieve programma 11.284 bezoekers naar het theater.

'IK VOELDE METEEN DAT HET GOED ZAT'

ZELF HEEFT ZE HET IDEE DAT ZE NOG AAN HET VERKEN-
NEN IS, MAAR IN DE AFGELOPEN ANDERHALF JAAR
WAS ZE AL TE ZIEN IN ROMEINSE TRAGEDIES, KRETEN
EN GEFLUISTER, DE STILLE KRACHT EN DE DINGEN DIE
VOORBIJGAAN. VOOR HAAR 'SUPERMOOIE' ROL IN HET
JAAR VAN DE KREEFT KREEG ZE METEEN EEN THEO
D'OR-NOMINATIE. MARIA KRAAKMAN OVER VERTROU-
WEN, BEZETENHEID EN INSPIRERENDE AANWIJZINGEN.

'Eerst drie weken tekst lezen? Nee, je gaat meteen het podium op, in kostuum, met zender op, in het decor. En Ivo van Hove is meteen aan het monteren. Dan fluistert hij tegen zijn assistent. In het begin dacht ik: ik doe iets niet goed. Maar het gaat niet over jou, maar over de voorstelling. Hij gaat ervan uit dat het acteren wel goed komt. In Romeinse tragedies waren vier rolovernames. We repeteerden drie dagen met een assistent en speelden kwalitatief goeie voorstellingen in een uitverkocht Barbican in Londen. Je stapt in een geoliede machine. Achteraf kreeg ik een liefberichtje. Dan weet ik dat ik gezien word. Dat geeft vertrouwen.'

WHITE SUPREMACY

Het is een van de redenen waarom Maria Kraakman naar TA kwam: om met Ivo van Hove werken. *'Alles wat TA maakt, doet ertoe. De stille kracht speelden we onder andere in Barcelona en kregen goede reacties. Omdat het een thema is dat wereldwijd speelt: white supremacy. Misschien wordt het juist over de grens wel beter opgepikt, omdat het alleen indirect over hen gaat. In De stille kracht zijn wij het die overheersen. Nederlanders willen dat misschien niet zo graag zien.'*

AARDSCHOK

'Dat is zo goed aan die hele Couperus-trilogie. Het werk dat door het hele artistieke team wordt gedaan: Ivo, Jan Versweyveld, Harry de Wit, An d'Huys. Couperus wordt opnieuw tegen het licht gehouden en blijkt een visionair. Op internationaal niveau. Wie hierna Couperus wil opvoeren met een kamerscherm, heeft echt iets gemist. Of Romeinse tragedies: wat die in Londen voor een aardschok veroorzaakte. Shakespeare ontdaan van zijn traditionele opvoeringsgeschiedenis. Het is bijzonder dat je in de wereld stukken kunt spelen reflecterend op de wereld.'

ALLE GENERATIES

Het klinkt alsof Maria Kraakman al jaren bij TA speelt, maar het is nog geen twee seizoenen. Natuurlijk moet ze ook wennen. *'Hiervoor had ik alleen maar met leeftijdgenoten gespeeld, in kleine formaties. Nu staan we soms met 12 man op het toneel, van alle generaties. Het omgaan met alle soorten spelers, daar leer ik veel van.'*

toneelgroep amsterdam

ENERGIE

Niet alleen Van Hove, ook Luk Perceval stond op haar lijstje van regisseurs waarmee Maria Kraakman graag wilde werken. Dat kon in Het jaar van de kreeft, waar ze samen met Gijs Scholten van Aschat op de planken stond en waarvoor ze een Theo d'Or – en Scholten van Aschat een Louis d'Or – nominatie kreeg. *'Een supermooie rol. Zij [het karakter] is onnavolgbaar, extreem, heftig. Luk gaf me inspirerende aanwijzingen: "Al haar bewegingen zijn doortrokken van een kinderlijke energie omdat ze weet dat ze doodgaat. Ze stoot hem af, maar alleen uit liefde, omdat ze weet dat het eindig is." Ik heb een heel repetitieproces nodig voordat alles op zijn plek valt. Ieder personage is, net als ik, voortdurend in beweging, in ontwikkeling. Ik lig er altijd één nacht wakker van. Alsof ik dan even bezeten word door het personage en de thematiek. Op de repetities met Gijs was er een geconcentreerde, zoekende, intieme sfeer. Dat is het fijne van TA: je speelt in grote producties, maar ook in dit soort kleine voorstellingen.'*

MARIA KRAAKMAN IS IN SEIZOEN 17/18 TE ZIEN IN KLEINE ZIELEN, HET JAAR VAN DE KREEFT, DE DINGEN DIE VOORBIJGAAN, IBSEN HUIS, DE STILLE KRACHT EN ROMEINSE TRAGEDIES.

TA in 2016

'WIE HIERNA NOG COUPERUS WIL OPVOEREN MET
EEN KAMERSCHERM, HEEFT ECHT IETS GEMIST.'

– MARIA KRAAKMAN

VERNIEUWING MOGELIJK MAKEN

ACHT PREMIÈRES BIJWONEN, VAN ACTEURS EN REGISSEURS ACHTERGRONDEN TE HOREN KRIJGEN EN MET TA MEEREIZEN NAAR HET BUITENLAND: VOOR DONATEURS VIEL ER VEEL TE GENIETEN DIT JAAR. HUN BIJDAGEN MAAKTEN DIT JAAR MAAR LIEFST VIJFTIEN VOORSTELLINGEN MOGELIJK, EVENALS DE ONTWIKKELING VAN JONG TALENT.

Veel particulier producenten, compagnons en mecenasen kwamen af op de soiree met Gijs Scholten van Aschat en de openingsborrel na de presentatie van het nieuwe seizoen met acteurs en Ivo van Hove. Het schenkersgilde groeide gestaag: 10 particulier producenten, 3 compagnons, 82 mecenasen en 70 TA-fans steunden ieder met hun eigen motivatie het innovatieve theater van TA. Hoe dan ook, zij kregen allemaal meer inzicht in het maakproces van de bijzondere voorstellingen.

BRILJANT

'Bij TA spat de professionaliteit en het acteerplezier er af. Je ziet de uren training terug en het steeds weer zichzelf willen verbeteren', vertelt mecenas Remke Schermer. *'En onder Ivo van Hove is TA briljant. Er zit vernieuwing in. Dat is ook wat mij drijft: steeds weer de beste willen zijn.'*

CHEMIE

'Dat zag ik in The Fountainhead bijvoorbeeld. Ik was helemaal blown away: wat ik uit het boek heb gehaald, kreeg ik van de voorstelling terug. Onvoorstelbaar knap. Het was zo goed gecast; de chemie tussen de spelers was voelbaar. Ik ben over dat stuk gaan nadenken. Ayn Rand wordt weggezet als rechtse schrijfster, maar het gaat over zelfverantwoordelijkheid nemen. Dat kwam op verschillende plekken terug.'

PLUIMAGE

'Als het in mijn vermogen ligt om deze kunst te ondersteunen in een tijd dat cultuur in de politiek aan het versralen is, heb ik bijna de plicht om dat te doen. En het is leuk om andere mecenasen te ontmoeten. Dat zijn mensen van allerlei pluimage, die allemaal voor dat ene ding komen. Het geeft een gevoel van familie.'

NIEUW FONDS ONDERSTEUNT TA: INTERNATIONAL IBSEN FELLOWSHIP

Aan Maren E. Bjørseth is het eerste International Ibsen Fellowship toegekend, een exclusieve beurs die TA dit jaar in samenwerking met de Philip Loubser Foundation heeft opgericht. Drie jaar lang krijgt ze ondersteuning van Ivo van Hove en Wouter van Ransbeek bij het maken van een voorstelling en ze gaat in verschillende landen leren van andere theatermakers. *'Ik hoop en geloof dat ik geïnspireerd en uitgedaagd zal worden en dat dit me verder zal brengen in mijn eigen werk als regisseur.'* Elke drie jaar gaat het Ibsen Fellowship naar een nieuw jong regietalent. Michael Loubser, zelf aanwezig tijdens de oprichting, noemde het 'een voorrecht' aan het fellowship deel te mogen nemen.

TA in 2016

PARTICULIERE FONDSEN

Daarnaast mocht TA bijdragen ontvangen van verschillende private fondsen. Van Ammodo ontving TA een bijdrage voor de productie De dingen die voorbijgaan. Zo brengt TA met ondersteuning van Ammodo Nederlands erfgoed op een internationaal podium van wereldklasse. Ook kende Ammodo een bijdrage toe voor de voorstelling Husbands and wives. Fonds 21 ondersteunde De andere stem en Stichting DOEN verleende een bijdrage voor het bereiken van een nieuw, niet-Nederlandstalig publiek middels het project Engaging a new audience. Dit project werd in 2016 afgerond. Tenslotte ontving TA bijdragen van P.W. Janssen's Friesche Stichting, Stichting Rotarkids en Rabobank Amsterdam voor de ondersteuning van educatieve activiteiten.

THE FOUNTAINHEAD | HALINA REIJN, RAMSEY NASR | AMSTERDAM | 2014

DE ANDERE STEM | RAMSEY NASR | AMSTERDAM | 2016

PRIJZEN EN NOMINATIES

LOUIS D'OR VOOR HANS KESTING, VOOR ZIJN ROL IN KINGS OF WAR

De jury:

'Hans Kesting voegt zich vrijwel onzichtbaar in de krokodillenvijver van de macht. Eenmaal aanwezig is hij nietsontziend en genadeloos in zijn vraatzucht naar een allesverblindende alleenheerschappij. Hij lapt niet alleen de heersende moraal van het Engelse hof aan zijn laars, maar ook alle regels van de voorstelling. Het acteurschap van Kesting levert altijd een plus op in de voorstelling, wat hij toevoegt aan energie is onvoorstelbaar. Hans Kesting is iemand voor wie je naar een voorstelling gaat – en hij verblufte de jury twee keer dit seizoen in zowel Kings of War als in De Welwillenden.'

'As embodied with limp, crook and humble mien by Hans Kesting in a dazzlingly original performance, he is a psychopath to remember forever.'

– **NEW YORK TIMES**

'Hans Kesting's petrifying Richard III, a performance surely destined for the history books.'

– **VARIETY**

ANDERE PRIJZEN EN NOMINATIES

- nominatie Louis d'Or, Gijs Scholten van Aschat in Het jaar van de kreeft
- nominatie Theo d'Or, Maria Kraakman in Het jaar van de kreeft
- nominatie Theo d'Or, Chris Nietvelt in Glazen speelgoed
- nominatie Arlecchino, Eelco Smits in Glazen speelgoed
- juryselectie Nederlands Theater Festival, Kings of war
- juryselectie Het Theater Festival, Kings of war
- toneelkijkersprijs 15|16, Song from Far Away
- Knight of Illumination Award, Jan Versweyveld voor Song from Far Away
- nominatie Nikon Theaterfotografie Prijs, Kurt Van der Elst voor De welwillenden
- Grand Prix de la Critique Beste buitenlandse voorstelling, Kings of war

toneelgroep amsterdam

ALGEMEEN DIRECTEUR **IVO VAN HOVE** KREEG EEN AANTAL OPVALLENDE, PRESTIGIEUZE PRIJZEN EN ONDERSCHIEDINGEN

- Leading Global Thinker, Foreign Policy
- Tony Award beste regie en beste revival, A View from the Bridge
- IJ-Prijs 2016
- Nummer 1 in de NRC Cultuur Top 100
- Vlaamse Cultuurprijs Algemene Culturele Verdienste 2015
- Commandeur in de Kroonorde
- Drama League Founders Award for Excellence in Directing
- Drama Desk Award Outstanding Director of a Play and Outstanding Revival of a Play, A View from the Bridge
- Outer Critics Circle Award Beste regie, A View from the Bridge
- Grand Prix de la Critique Beste voorstelling, Vu du pont

TA in 2016

TA DANKT IN 2016

PERFORMANCE PARTNER

Accenture

AMSTERDAM PARTNER

Rabobank

APPRENTICESHIP FOR YOUNG ACTORS

Clifford Chance

INTERNATIONAL IBSEN FELLOWSHIP

Philip Loubser Foundation

FONDSSEN

Ammodo

Fonds 21

Stichting DOEN

P.W. Janssen's Friesche Stichting

Stichting Rotarkids

ZAKELIJKE CONTACTEN

v. Lankveld

Levtec

PARTICULIER PRODUCENTEN

Gert-Jan en Corinne van den Bergh - Raat

Joachim Fleury

Emmerique Granpré Moliere

Joost Houtman en Jeffrey Ong

T

Jeroen van Ingen en Jaap Kooijman
Mies en Jaap Kamp
Rutger Koopmans en Louise ter Kuile
Joost en Marcelle Kuiper
Rob en Marijke van Oordt
Familie Staal Fonds

COMPAGNONS

Rob en Mirjam van den Bergh
Hans en Manuscha de Haan – Koelega
Anna Wouters

MECENASSEN

Jetty Algra en Paul Sleurink
Frida van Ammers en Hans Sonneveld
Robert Bausch
Harry en Marijke van den Bergh
Dorothy Beynes - Heijmeijer van Heemstede
David Bolomey en Sigrid van Aken
Robert Broekema
Jan Lange en Mies Buisman
Nora Coers
Tatiana Chopova en Hans Oerlemans
Ton Coenen
Trudy Derksen
Dhr. P.H. Dorsman
Saskia en Ferdinand Eekels
Dhr. B.M. van Eijnatten
Charles Eijsbouts en Irene van Affelen
Gonnie Ente en Ger Timmer
Alper Tekin Erdogan
Hester Eriks en Dinko Valerio
Marry de Gaay Fortman
Mevr. M.M.A. van de Geijn - Verhoeven
Mevr. S. Gerritse

toneelgroep amsterdam

Dhr. Serge J.H. Gijrath
Marie-José Grotenhuis
Philip Hartog en Marianne Heemskerk
Hinderrustfonds
Peter Nohlmans en Esther Kwaks
Bart Hofker en Ilse Lasschuijt
Dhr. en Mevr. Hoy
Henny de Jonge - Kaan
Jan Erik en Judith Janssen - Schulp
Erna Kortlang
James Leyer
Dirk van Oostveen en Frederike van Oostveen
Bob en Laura Post - de Wilde
Dirk Raes
Hans van Ramshorst en Heidi van der Kooij
Loes Remarque - van Toorn
Fam. Ribbink - van den Hoek
Naomi Russell
Rob van Schaik en Wijnanda Rutten
Ronald Wieggers en Remke Schermer
Willem en Paula van der Schoot - van Voorst
Julienne Straatman
Mevr. A.W. Swarttouw - Schaberg
Elsbeth van Tets
Ton Venhoeven en Helga Lasschuijt
Jeroen en Carien Wassink - Bevelsborg
Ernst L. van de Water en Carolina van Iperen -
Van de Water
Maarten en Marijke van der Weijden
Fam. J.P.W. Willems - Veldhuijzen van Zanten
Wijze Zwolsman

HAAR ANONIEME SCHENKERS EN ALLE TA-FANS

ORGANISATIE

DIRECTIE

In verband met de verdere professionalisering van TA heeft de RvT besloten om de statutaire directie uit te breiden met een adjunct-directeur. Wouter van Ransbeek is in oktober 2016 toegetreden tot de directie, waar hij met Ivo van Hove zitting in heeft. Beiden zijn statutair bevoegd en zij dragen gezamenlijk eindverantwoordelijkheid.

RAAD VAN TOEZICHT

TA heeft na tien jaar afscheid genomen van Tineke Bahlmann. Zij is opgevolgd door Frank Haffmans, managing director global corporate & investment banking bij Bank of America Merrill Lynch. De Raad van Toezicht bestaat nu uit:

Marry de Gaay Fortman (Voorzitter)
Otto van der Harst
Noraly Beyer
Nelsje Musch-Elzinga
Frank Haffmans

CODE CULTURAL GOVERNANCE

De RvT van TA past de Code Cultural Governance toe. Ze vormt voor de RvT een leidend instrument bij het toezicht houden. De directie is verantwoordelijk voor de organisatie. In de statuten staat beschreven welke besluiten vooraf goedkeuring behoeven van de RvT, waarmee de grenzen van de statutaire bevoegdheden van de directie duidelijk zijn aangegeven. De financiële controle is sterker geformaliseerd binnen de RvT nu twee leden deel uitmaken van de auditcommissie en er een reglement is vastgesteld.

TA in 2016

COLOFON

TEKST

IRENE BLOEMINK

REDACTIE

MAURITS MUSCH

FOTOGRAFIE

JAN VERSWEYVELD

HENRI VERHOEF

KEVIN KWEE

VORMGEVING

BRIGIET VAN DEN BERG

JAN VERSWEYVELD

DRUK

SSP AMSTERDAM

TONEELGROEP AMSTERDAM

MARNIXSTRAAT 427

NL – 1017 PK AMSTERDAM

+31 20 795 99 00

INFO@TGA.NL

TGA.NL

@TGAMSTERDAM

FACEBOOK.COM/TONEELGROEPAMSTERDAM

ENSEMBLE 2016

HUGO KOOLSCHIJN | EELCO SMITS | JANNI GOSLINGA | HARM DUCO SCHUT | HALINA REIJN | VANJA RUKAVINA | BART SLEGGERS | MARIA KRAAKMAN
HÉLÈNE DEVOS | CELIA NUFAAR | HANS KESTING | FRED GOESSENS | AUS GREIDANUS JR. | CHRIS NIETVELT | ROBERT DE HOOG | FRIEDA PITTOORS
JIP VAN DEN DOOL | GIJS SCHOLTEN VAN ASCHAT | MARIEKE HEEBINK | KITTY COURBOIS | RAMSEY NASR